

DE VROUW DIE ALLEEN JAAGDE

Als je me gevraagd had waarom ik me had
aangemeld bij de militie, zou ik gezegd hebben:
'Om tegen het fascisme te vechten',
en als je met gevraagd had waarvóór ik dan vocht,
zou ik gezegd hebben: 'Eenvoudig politiek fatsoen'.

GEORGE ORWELL, *Saluut aan Catalonia*.

George Orwell nam als vrijwilliger deel aan de Spaanse Burgeroorlog aan de zijde
van de anarchisten, 1936-1937

De vrije vogels banen zich een weg door de dampkring.
Vele van hen bereiken nooit hun afgelegen doel.
Hoe het ook mag zijn. Zij sterven vrij.

TORGNV SEGERSTEDT, 1940

1

Donderdag

Ze naderden hun doel. De minibus reed stuiterend over het hobbelige wegdek, slipte op het grind en gleeed deels opzij, tot de banden in de bocht weer enige grip kregen. Ezgi gleeed heen en weer over de achterbank en greep geïrriteerd de stoel voor zich vast. Ze hadden geen haast. Er was tijd genoeg. Toch bleef Anton het uiterste vragen van wat de minibus op de smalle bosweg aankon. De aanhangwagen aan de trekhaak slingerend achter hen aan.

Ezgi bestudeerde zijn gezicht in de achteruitkijkspiegel. Zijn gelaatstrekken waren strak en onbeweeglijk. Zijn blik was geconcentreerd. Alsof hij in trance was. Zijn handen stevig om het stuurwiel geklemd. Zo had ze hem eerder gezien, tijdens andere invallen. Alsof al het andere niet bestond, behalve deze opdracht. Alsof zorg voor de anderen niets meer betekende.

De zwarte sparren bogen zich over de weg terwijl ze door het donker voortraasden. Voor hen uit sprong een vos over de weg. In het schijnsel van de koplampen lichtten de ogen van het dier heel even op, voor hij tussen de bomen verdween. Anton week uit en de auto stooft opzij. De stoelen schudden hevig toen de twee linkerwielen half over de rand van de greppel gleden. Anton vloekte zacht en kreeg de auto weer onder controle.

Ezgi draaide haar hoofd opzij en keek naar de anderen. Ze zaten op een rij naast elkaar op de achterbank. Met z'n drieën. Zwiggend. In het zwart gekleed. Ernstige gezichten. Behalve Ylva, die naar haar glimlachte en haar hoofd schudde over Antons rallyachtige rijstijl.

De twee anderen, Klaas en Fredrik, hadden hun blik strak op het donker buiten gericht.

In de stoel voor Ezgi zat Ivan, die gespannen door de voorruit keek. De schaduw die op zijn gezicht viel, versterkte de indruk dat zijn harde trekken uit steen leken gebeiteld. Tussen zijn vingers rolde hij de uitschuifbare wapenstok heen en weer. Het glanzende zwarte metaal gleed langs het matte leer van zijn handschoenen.

Het was nu niet ver meer.

Ezgi schoof op de zitting van links naar rechts. Het jeukte onder de bivakmuts, die ze tot haar voorhoofd had opgetrokken. Haar hartslag nam toe. De adrenaline verspreidde zich door haar bloed. Zowel de hectische rijstijl als de luide muziek uit de luidsprekers had invloed op haar gemoedstoestand. Zwarte baspartijen. Het geluid van de harde hiphopbeat vibreerde in haar borst. El-P van Run the Jewels klonk bitter: *'Fear's been law for so long that rage feels like therapy, nobody gets no more sleep till we teach them remembering.'* Ze knikte instemmend bij het refrein. De woorden stroomden door de auto en bleven zich herhalen in haar hoofd, als een mantra.

Instructies voor wat er zou komen.

Anton remde. Zoals verwacht was er aan de waterkant geen mens te zien. Het zand zag er bevroren uit. Er zat ijzel op de wilgentwijgen die het wateroppervlak licht aanraakten. De punten van de takken maakten lichte kringen in het water. Ezgi glimlachte terwijl ze haar handschoenen aantrok. De lente was in aantocht. Een paar weken geleden, toen ze het hier hadden verkend, hadden ze nog met langlaufski's het ijs kunnen oversteken. Maar toch hadden ze besloten op de dooi te wachten. De kano's gaven een veiliger gevoel en die waren sneller als ze daar plotseling weg moesten. Maar vooral zouden ze bijna onzichtbaar zijn als ze in het donker laag over het water naderden.

Ze hielpen elkaar de kano's van de aanhangwagen te tillen om naar de waterkant te dragen. Daarna de rugzakken. Zes stuks, die Anton op een rij naast de drie kano's zette.

‘Laatste check. Controleer je uitrusting.’

Ze gingen op hun knieën zitten en maakten de rugzakken open. Lijnen. Hamers. Bijl. Breekijzer. Betonschaar. Traangas. Warmtebeeldcamera. Ezgi voelde aan de flessen benzine helemaal onder in haar rugzak, maar die stonden nog stevig. Die waren haar verantwoordelijkheid. Ze testte de stormaansteker en werd verblind door het licht van de intense vlam. Fredrik keek geërgerd naar haar en gromde.

‘Nee, goddomme. Geen licht. Dat snap je toch wel? Het duurt een halfuur voor je ogen weer volledig aan het donker zijn gewend.’

Ze schaamde zich, maar toch was ze woedend. Moest hij zo neerbuigend klinken? Ze kon niet tegen zijn stemmingswisselingen. Die wispelturigheid. Gisteravond was hij nog op zijn liefst geweest. Thuis. In bed. Nu was hij opeens een heel ander persoon. Hard. Onverzoenlijk. Ook al was hun opdracht nog zo belangrijk, ze kon niet tegen die stijl van optreden. Ze hadden immers allemaal hun instructies. Alle rollen waren gelijkelijk verdeeld. En zijn autoritaire betutteling was het tegenovergestelde van alles waar ze voor stonden: een aanval zonder leider.

Tegen de fascistien.

De kano's doorsneden geluidloos het donkere water. Een witgestreepte parelduiker dook snel onder water toen ze naderden. Ergens verderop in het donker kwam hij weer boven. Er klonk onheilspellend een waarschuwend gekrijs boven het water, maar in het gebouw dat aan de overkant moest liggen, leek niemand te reageren. Geen bewegingen op de steiger. Geen lichten die werden aangestoken. De contouren van het pand werden pas zichtbaar toen ze bijna aan de overkant bij de oever van het erf waren. Het hoge hek liep over de klippen omlaag langs de waterkant, helemaal tot aan de steiger.

Zonder een woord tegen elkaar te zeggen legden ze aan bij de smalle strook grond aan de oever in een hoek van het erf. Ezgi bond de drie aluminium kano's vast. Anton overhandigde Klaas

de betonschaar. Er klonk een metaalachtig geluid toen de stalen windingen van het hek werden opengeknipt.

Anton schakelde zijn mobiele Cat-telefoon in en richtte met een zwaaiende beweging de warmtebeeldcamera op het erf. In het infrarode licht van het display was alleen een slapende vogel te zien. Maar verder geen mens. Noch iets anders wat lichaamswarmte uitstraalde. Naast hem werkte Klaas snel verder, zichtbaar ervaren. De windingen gingen een voor een open. De anderen stonden in gespannen afwachting achter hem.

Met snelle bewegingen kropen ze door het opengeknipte hek en trokken ze hun zwarte bivakmuts omlaag. Anton ging hun voor in een wijde cirkel rond het huis, vooral om de bewegingssensoren bij de steiger te ontwijken. De camerabeveiliging van het gebouw was de andere kant op gericht, naar de weg bij de hoofdingang.

Hij liet ze stilstaan en observeerde het gebouw. De vervallen padvindsstuga was uitvoerig gerenoveerd nadat het Scandinavische Front het onder een valse naam van de gemeente Tyresö had gekocht. Van de beweerde cursussen voor immigranten, die de groep nazi's in het contract had opgegeven, zou amper een spoor te vinden zijn. Het werk dat nu in de diverse ruimtes werd uitgevoerd diende een heel ander doel. Het drukken van racistische lectuur over de superioriteit van het witte ras, tijdschriften, stickers en affiches. Postorderdistributie van kleding met leuzen en logo's. Prettige teksten in de trant van *Verraders van het volk moeten worden gestenigd*, compleet met de puntige, extreemrechtse runensymbolen op de achtergrond. Regelmatig werden er trainingskampen gehouden voor de jeugdafdeling van verschillende cellen. Door het nabijgelegen bos slingerden provisorische hardloop- en hindernisbanen. In de kelder bevond zich een goed uitgeruste sportzaal. En als het weer het toeliet, werden vanaf de steiger zwem- en duik oefeningen gehouden. Voor hun inval had een overloper – tegen betaling – Fredrik geholpen met het in kaart brengen van het gebouw.

Anton kreeg hulp van Klaas en Ivan bij het naar voren dragen

van de houten bank die in een hoek van het erf naast het weggezette tuinmeubilair had gestaan. Ze hielpen elkaar om hem schuin omhoog tegen de gevel te zetten, als een soort loopbrug naar de bovenverdieping. Ezgi pakte de planken met beide handen vast, zette haar voeten erop en kroop snel op handen en voeten omhoog en keek voorzichtig door het raam. In tegenstelling tot de ramen op de begane grond en die van de achterdeur die naar de steiger leidde, waren deze ramen niet van een alarm voorzien; er was op het glas geen wit doosje met een trilalarm en een magneetcontact te zien.

Ze ging met haar vingers langs de randen van de sponning om naar een kier te zoeken. Gaf een teken omlaag dat ze het breekijzer wilde hebben. Ze drukte de scherpe kant in het hout. Er klonk een droog krakend geluid. Toen duwde ze het ijzer onder de metalen rand van het slot, brak dat los en het raam gleed open. Voorzichtig kroop ze de kamer in. Er hing de geur van een oud huis: bedompte lucht, stof en hout. Ze ging naast de raamopening staan om tegen het zwakke licht buiten niet als een silhouet te worden gezien. Om geen doelwit te worden als iemand haar zou ontdekken. Ze spande haar ogen in, maar kon in het donker geen bewegingen onderscheiden. Alleen een tafel, een paar stoelen en enkele achtergelaten koffiemokken. Een koffiekamer. Ze boog zich uit het raam en gaf de anderen een teken. Achter elkaar klommen ze snel het huis in en gingen de trap van de nauwe zolderruimte af. Op de benedenverdieping gingen ze in het donker op een rij staan.

Haar hart bonkte in haar keel. Het zweet liep in haar nek. Naast zich hoorde ze de anderen onregelmatig ademen. Ze meende de zoete geur van Fredriks adem te ruiken. Ze herinnerde zich zijn smaak van de avond daarvoor.

Anton hield zijn hand omhoog, als signaal dat ze moesten wachten. In de kamer daarachter mocht geen alarm zitten.

Ze bleven onbeweeglijk staan terwijl het gebouw zijn adem leek in te houden. Anton knipte zijn zaklamp aan. De lichtbundel viel over twee grote digitale printers. Langs de muur stonden kasten

met kopieerpapier in verschillende maten. Dat zou hun taak vergemakkelijken, dacht Ezgi. Anton knikte naar haar om zich voor te bereiden. Ze ging op haar hurken zitten met haar mijnwerkerslamp en haalde de flessen benzine uit haar rugzak. Ivan en de anderen liepen met elkaar naar de volgende kamer. Ezgi had de taser bij zich. De anderen moesten genoeg nemen met spuitbussen traangas. Alleen Ivan had een uitvouwbare wapenstok.

Ezgi gluurde hen na. Ze had een onbehaaglijk gevoel. Overdreven. Het gebouw was immers leeg. Geweld was nooit iets wat haar had aangetrokken. Zelfs niet als het om zelfverdediging ging. Maar om iets tegen de nazi's te doen had ze geaccepteerd dat ze gedwongen waren verschillende methodes te gebruiken. Demonstraties. Opinievorming. Aanvallen via internet. Onderwijs. En het vernielen van gebouwen en materialen die gebruikt werden om mensen op te hitsen tegen minderheden of verdedigers van de democratie te molesteren. Soms moesten ze puur fysiek ingrijpen om de verspreiding van haat een halt toe te roepen. Om iedereen te waarschuwen die geloofde in een wereld met medemenselijkheid en liefde.

Anton scheen met zijn zaklamp door de volgende kamer. Een slaapzaal. Negen stapelbedden. Een trap omlaag die naar de kelder leidde. Naar de sportzaal. Het zag eruit als op de foto's die ze van het door hen gehackte Instagram-account hadden gehaald. Met behulp van de eigen foto's van de nazi's hadden ze kunnen volgen hoe hun tegenstanders hun pas verworven stuga hadden uitgerust.

Hij rook de lucht van benzine. Ezgi was al begonnen. Hij liep naar de volgende deur. Ze moesten zich ervan verzekeren dat er geen mensen in het gebouw waren voor ze het in brand staken. Hij wachtte met zijn hand op de deurkruk. De anderen stonden alert achter hem. De grote serverruimte was van een alarm voorzien. Maar daar was niets aan te doen. Dit was de plek waar al het digitale materiaal was opgeslagen, en waar wapens, uniformen en schermen werden bewaard. Een uitrusting die al bij diverse gelegen-

heden was gebruikt, hoewel de organisatie een relatief nieuw gevormde afsplitsing was van de *Scandinavische Weerstandsbeweging*. Maar de harde kern van de nazi-activisten was al snel uitgebreid met een aantal voormalige leden van *Soldaten van Odin*, met een paar overlopers van Stockholmse voetbalhooligans die het voetbal voor de politiek hadden verruild, en nieuw geworven jongemannen uit ontvolkte dorpen in Midden-Zweden. Binnen nauwelijks een maand was het de groep gelukt het monument van Raoul Wallenberg op Norrmalmstorg met varkensbloed te besmeuren, een bom tot ontploffing te brengen voor de deur van het *Syndicalistisch Forum* in Göteborg, en aanvallen uit te voeren op woningen van gemeentelijke politici in Skurup.

Anton sloeg met een hamer het breekijzer in een kier tussen de scharnieren van de deur. De echo van de klap ging de hele ruimte door. Hij sloeg nogmaals en richtte zich toen op met de koevoet. Langzaam gaf de plint mee terwijl de scharnieren uit de sponning loskwamen. Hij gaf de hamer aan Ylva en trok de deur open. Er gebeurde niets. Het alarm was geluidloos. Het signaal zou direct naar het beveiligingsbedrijf worden doorgeschakeld, dat vanuit de alarmcentrale in Tyresö heel wat tijd nodig zou hebben om naar het geïsoleerd gelegen gebouw te komen.

Nadat het alarm zou afgaan, zouden ze nog tijd genoeg hebben om hun taak uit te voeren. Het gebouw zou in lichterlaaie staan en voor er iemand zou opduiken, zouden ze allang in hun kano's zijn vertrokken.

Als het alarm was afgegaan.

Wat niet gebeurde.

Snel liep hij de ruimte in, met de anderen achter zich. Scheen met de lamp op de muur voor zich. Hij had het niet verkeerd gezien. De alarmschakelaar aan de andere kant van de kamer stond uit. De groene en rode ledlampjes die hoorden te knipperen, brandden niet. Hij verstijfde. Hield de anderen tegen. Zijn hart bonkte hard terwijl hij de zaklamp stevig omklemde en met de lichtbundel de plint

volgde. Er stonden dozen met zwarte uniformen. Kogelwerende vesten. Knuppels. Wapenstokken. In de hoek was het zoemende geluid van de server te horen. Hij hief zijn zaklamp en richtte op de andere kant van de ruimte.

Ylva kwam naast hem staan en knipte ook haar lamp aan. Ze zagen tegelijk de contouren van de lichamen.

Maar geen van beiden zag kans om te reageren voordat de zwarte massa zich losmaakte van de donkere muur en hen aanviel.

Ze zouden een kans hebben gehad als ze op de aanval voorbereid waren geweest. Maar in plaats daarvan waren ze amper in staat om ter bescherming hun armen omhoog te doen voor de zeven aanvallers op hen afkwamen.

De lichtstraal van Ylva's zaklamp blonk tegen de wapenstok die een van de aanvallers naar haar ophief. Ze sloeg in het wilde weg met de hamer om zich heen en raakte de schouder van de zwarte gestalte voor haar. Daarna wankelde ze achterover nadat de wapenstok haar slaap trof. Ze zag sterretjes en zocht steun tegen de muur. Klaas werd tegen haar aan geduwd. Ze hoorde het sissende geluid van de spuitbus traangas toen hij die op de aanvaller richtte. De ruimte flitste aan haar ogen voorbij. Ze wist niet of de stroboscoopachtige effecten zich in haar hoofd afspeelden, of dat ze werden veroorzaakt door het flikkerende licht van de zaklampen dat het donker doorsneed. In haar ooghoek zag ze hoe het gezicht van Klaas werd verlicht. Iemand richtte zijn lamp op hem. Daarna kreeg hij een harde vuistslag in zijn gezicht. Je kon zijn nekwervels horen kraken terwijl zijn hoofd opzijdraaide. Zijn spuitbus met traangas viel met een metaalachtige klap op de vloer. Ylva richtte haar zaklamp op de aanvaller en spande zich in om hem goed te zien. Haar ogen jeukten van het traangas. Ze hief de hamer. Maar voor ze kon slaan, kreeg ze een harde schop en werd ze tegen Klaas aan geworpen.

Alles gebeurde nu tegelijk. De klappen volgden elkaar op. Ze boog dubbel toen een wapenstok haar maagstreek trof en ze hapte naar adem. Ze hoestte door het verstikkende traangas. Naast zich

hoorde ze de holle geluiden van doffe klappen waarmee haar vrienden mishandeld werden. De zwarte gestalten waren overal. Ze hield de zaklamp voor zich om de aanvallers te verblinden. Toch wierp een van hen zich naar voren. Naast haar zakte Klaas in elkaar toen een knie hem in zijn buik trof. Ylva voelde hoe hij zich aan haar kleren vastgreep om te voorkomen voorover te vallen. Ze zwaaide met het licht van haar lamp door de ruimte. Aan haar andere kant zag ze hoe Ivan een kopstoot kreeg. Haar vriend viel over Klaas achterover en bonkte met zijn achterhoofd op de betonnen vloer. De in het zwart geklede figuren kwamen op een rij naar voren. In de lichtstraaltjes van haar zaklamp kon ze hun bloeddorlopen oogwit en donkere pupillen onderscheiden. Ogen vervuld van haat. Sommige blikken waren troebel. Gedrogeerd.

Ivan en Klaas kropen naar de andere kant van de kamer. Ze ging achter hen aan terwijl ze in haar ogen wreef. Knipperde om het warme bloed te verwijderen dat uit een snee op haar voorhoofd druppelde. Hun tegenstanders waren met te veel. Ze zouden geen kans hebben. De angst kreeg haar in een wurggreep. De lichtbundels van de lampen van hun aanvallers sneden als laserstralen door de donkere ruimte. Ze probeerde zo rustig mogelijk te ademen, maar snakte naar lucht door het traangas, dat haar keel deed samentrekken. Toch bleef ze staan, om de anderen te waarschuwen. Dat was haar verantwoordelijkheid. Dat was ieders verantwoordelijkheid. Ze hadden dit met elkaar beraamd. Ze moesten er ook met elkaar een einde aan maken. Toen de zwarte mannen aan een nieuwe aanval begonnen, hield ze haar arm omhoog om haar hoofd tegen klappen met de wapenstokken te beschermen. Ze scheen met haar zaklamp achter zich. Aan de andere kant van de ruimte waren de contouren te zien van de deur waardoor ze naar binnen waren gekomen.

‘We moeten hier uit. Ren naar de deur.’ Van de overzijde klonk een gesmoord roepen. De stem van Fredrik. Of misschien die van Ivan. Ylva zocht koortsachtig met haar zaklamp. Plotseling was in het licht Ivans door paniek bevangen blik te zien. Ylva verplaatste